

Дискримінація за ознакою статі щодо жінок в Україні: ключові поняття та проблеми

Наталія Бардин

Кафедра філософії та політології, Львівський державний університет внутрішніх справ, УКРАЇНА, м.Львів, вул.Городоцька, 26, E-mail: feminy@rambler.ru

Abstract – In theses conducted scientific analysis of the social phenomenon – gender discrimination in relation to women, which consist in violation and disbalance of relations between men and women. Appeal attention on that discrimination exists in modern Ukrainian society and, mainly, shows up in such spheres of social life as policy, family and labour-market. It is analysed basic conformities to the law of its display, feature of realization. There are the formed possible ways of overcoming of such negative phenomenon, which is gender discrimination, and establishment of bases of gender equality and gender equilibrium in Ukraine.

Ключові слова – gender discrimination, violation of women's rights, gender disbalance, gender inequality.

Українська жінка – надзвичайно активна жінка, але її активність обмежена суспільно-політичними можливостями і правовим незабезпеченням можливостей. В ситуації економічного застою та невдалих реформ пострадянського перехідного періоду перед українськими жінками постало багато перепон на шляху до повної та рівної участі на ринку праці, у сфері політики та економіки.

На превеликий жаль, прийнятий чотири роки тому Закон "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків" сьогодні не діє і немає конкретних шляхів реалізації його основних положень, як і багато інших законодавчих актів у нашому політикумі [5]. Тому що відсутнє головне – зацікавленість самої держави у використанні жіночого ресурсу в головних сферах суспільно-політичного життя.

Дискримінація за ознакою статі – дії чи бездіяльність, що виражають будь-яке розрізнення, виняток або привілеї за ознакою статі, якщо вони спрямовані на обмеження або унеможливають визнання, користування чи здійснення на рівних підставах прав і свобод людини для жінок і чоловіків [1]. За визначенням Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (ратифікована Україною 12 березня 1981 року), "дискримінація щодо жінок" означає будь-які відмінності, виключення чи обмеження за ознакою статі, спрямовані на ослаблення чи зведення нанівець визнання, користування або здійснення жінками, незалежно від їх сімейного стану, на основі рівноправності чоловіків і жінок, прав людини та основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній, громадській або будь-якій іншій галузі.

Дискримінація за ознакою статі веде до зниження соціального статусу жінки і є однією з форм насильства над її особистістю, і, отже, погрозою для її безпеки [2]. Проблема дискримінації за ознакою статі у суспільстві закладається ще з дитинства. Батьки самі штовхають дітей до того, щоб вони відчували: де сильна половина людства, а де – слабша. Гендерну

політику потрібно починати з садочків. Саме тоді дитина, яка виросте з почуттям рівності, не буде відчувати себе у майбутньому дискримінованою. Діють гендерні стереотипи, які ставлять жінок та чоловіків в нерівні суспільні умови, сприяючи таким способом утвердженню та можливості розвитку дискримінаційних тенденцій.

В Україні ще й досі спостерігається таке явище як дискримінація жінок за ознакою статі, про що наголошують не лише національні, але й міжнародні правозахисні організації ("Міжнародна амністія в Україні", "Human Rights Watch").

В Україні на сучасному етапі існує дискримінація за ознакою статі, тому що:

- держава сама взяла на себе зобов'язання на міжнародному рівні "знизити рівень дискримінації жінок" відповідно до Конвенції з ліквідації усіх форм дискримінації жінок, про що робить доповіді у відповідний комітет ООН;

- жінки активно представлені лише на нижчих щаблях політики (сільських та міських радах), економіки (малому та середньому бізнесі), державного управління (нижчі ранги та посади підлеглих);

- саме жінки є переважною частиною жертв насильства та торгівлі людьми;

- середня заробітна плата жінок сягає лише 70% зарплатні чоловіків;

- в українському суспільстві все ще поширені стереотипи жінки як господарки, виховательки або об'єкту статевого бажання, а чоловіка як охоронця, здобувача та керівника.

Основними сферами, в яких проявляється дискримінація за ознакою статі щодо жінок є: політика (лише 5-7 відсотків жінок є серед представників рад та адміністрацій усіх рівнів), сім'я (жінки потерпають від насильства з боку партнерів) та ринок праці (саме він відображає вкрай застарілі стереотипні уявлення про можливості жінок) [3]. Незважаючи на велику кількість діючих актів трудового законодавства щодо рівності жінок та чоловіків, на ринку праці України існує дискримінація за ознакою статі, яка виявляється в наступному:

- дискримінація при наймі на роботу;
- нерівність в оплаті праці;
- перешкоди просуванню по службі;
- недостатня кількість жінок на керівних посадах і їх надлишок на виконавчих посадах низької і середньої ланки;
- наявність "чоловічих" і "жіночих" професій;
- заборона на професії (в Кодексі Законів про працю України в ст. 174-177 вказаний ряд професій,

заняття якими жінкам не рекомендується і допускається лише у виняткових випадках);

- різні системи підготовки кадрів для чоловіків і жінок;

- статева експлуатація, статево домагання на робочому місці;

- проблема подвійної зайнятості жінок (вдома від поєднання домашньої і професійної праці) [4].

В цілому на ринку праці та в політичній сфері сучасної України існує гендерний дисбаланс, який виявляється в нерівному представництві жінок на керівних постах, концентрації чоловіків в найпрестижніших сферах діяльності, в більш низькій оплаті праці жінок навіть в тих галузях економіки, які традиційно вважаються "жіночими", і де жінки складають більшість працюючих.

Сьогодні потребує переосмислення і реформування діючих способів реалізації жінками своїх прав та активних заходів щодо ліквідації усіх форм дискримінації щодо жінок через публічний осуд дискримінації стосовно жінок в усіх галузях суспільного

життя, забезпечення протидії дискримінаційній практиці при прийомі на роботу до державних установ та закладів, припинення практики обумовлення статі працівників в оголошеннях про вакансії, здійснення всеукраїнських просвітніх кампаній з підвищення обізнаності стосовно дискримінації та статевого домагання на робочому місці та офіційних можливостей відшкодування збитків тим, хто зазнав порушення своїх прав.

References

- [1] Закон України "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків" (ст.1) м.Київ, 8 вересня 2005 року N 28-IV.
- [2] Лопатіна І. Гендерний закон – у небезпеці?!: В Україні серед високопосадовців лише 10% жінок // Хрещатик. – 2007. – 1 берез. – С.14.
- [3] www.dw-world.de
- [4] <http://www.gender.kiev.ua/>
- [5] <http://www.unian.net/ukr/news/news-259242.html>

Правовий нігілізм крізь призму соціальної аномії

Тарас Бойко, Ірина Канцір

Кафедра теорії та історії держави і права Львівського державного університету внутрішніх справ, УКРАЇНА, м.Львів, вул. Городоцька, 26, E-mail: boyko_taras@ukr.net

Кафедра соціології та соціальної роботи, Національний університет "Львівська політехніка", УКРАЇНА, м.Львів, вул. С.Бандери, 12, E-mail: irynkamandarynka@mail.ru

Abstract - These thesis are devoted to the exploration of deviation processes in the society, which turns out to be expressed in social anomy and legal nihilism. Complex sources and forms of legal nihilism analyses, all in all with the critical cogitation about regularities of social anomy, gave a possibility to synthesize new basis of categories and concepts of legal nihilism, based on the Durkaym and Merton's doctrines about social anomy.

The using of empirical investigations and historical stipulation of it, gave an opportunity to march the general regularities of running of some negative processes, related with realization of striving (after a pyramide of needs by A.Maslou)

Ключові слова - legal nihilism, social anomy, mentality, strength, money, mind.

I. Вступ

Радикальний перехід від тоталітарного режиму до демократичного призвів до загострення ряду девіантних явищ в українському суспільстві, одним з яких є соціальна аномія, яка знайшла свій вияв у сфері правових відносин у правовому нігілізмі. Протікання державотворчих процесів у руслі демократії на своїх початкових етапах дало неочікуваний результат – девальвацію духовних і моральних цінностей, конформізм суспільства, зокрема моральноправовий, деформації свідомості людини, в особливості правосвідомості, та її соціалізації у суспільстві загалом. Таким чином, шукаючи

причину поширення правового нігілізму в Україні, ми натрапляємо на ознаки хвороби всієї системи соціальних норм (соціальної аномії), тобто стану, коли значна частина суспільства, знаючи про існування зобов'язуючих норм, ставиться до них байдуже чи негативно [1,15].

II. Основна частина

Корені аномії сягають стародавніх часів. У давньогрецькій мові «anomos» позначає «незаконний», «поза нормою», «некерований». Цей термін зустрічається й у Євріпіда, Платона, у XVI столітті – у французького філософа і соціолога Жана Марі Рюйо та у працях інших мислителів. У соціології вважається, що цей термін увів Е. Дюркгейм.

Вивчаючи феномен правового нігілізму як одного з виявів соціальної аномії ми дійшли висновку, що одним із недоліків його трактування є визначення його джерел та форм виключно у сфері права, без залучення до аналізу інших галузей діяльності суспільства. Це призвело до того, що боротьба із правовим нігілізмом здійснюється не на подолання самих його коренів, а лише зовнішніх проявів. Для кращого розуміння розглянемо декілька тверджень вчених та науковців. До джерел правового нігілізму вони відносять недосконалість і суперечливість законів, явні порушення закону, недосконалість